Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MACIEJ SZPUNAR
esitatud 8. juulil 2021 [1]

Kohtuasi C-422/20

RK
versus
CR

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Oberlandesgericht Köln (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis, Saksamaa))

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Tunnustamine – Pärimine ja Euroopa pärimistunnistus – Kohtualluvus kohaldatava õiguse valimise korral – Selle kohtu, kuhu varem pöörduti, keeldumine asja arutamisest

I. Sissejuhatus

1. Määruse (EL) nr 650/2012 [2] artiklis 4 „Üldine kohtualluvus“ on ette nähtud, et „[p]ärimisasja tervikuna lahendamiseks on pädevad isiku surma hetkel tema harilikuks viibimiskohaks olnud liikmesriigi kohtud“. Selles sättes kohtualluvuse kindlaksmääramiseks kehtestatud kriteerium vastab selle määruse artikli 21 „Üldreegel“ lõikes 1 pärimisasjale tervikuna kohaldatava õiguse kindlaksmääramise kriteeriumile.

2. Nende kriteeriumide ühtsus võimaldab üldiselt tagada, et järgitakse määruse nr 650/2012 põhjenduses 27 viidatud kohaldatava õiguse ja kohtualluvuse kokkulangemise põhimõtet [3]. Selles põhjenduses on märgitud, et selle määruse eeskirjade eesmärk on tagada, et pärimisega tegelev asutus kohaldab enamikul juhtudest oma liikmesriigi õigust.

3. Määruse nr 650/2012 artikli 22 lõige 1 võimaldab valida pärimisasjale tervikuna kohaldatavaks õiguseks selle riigi õiguse, mille kodanik isik on valiku tegemise ajal või surma hetkel. Selline valik võib aga minna vastuollu kohaldatava õiguse ja kohtualluvuse kokkulangemise põhimõttega. See määrus näeb siiski ette mehhanismid, mille eesmärk on tagada selle põhimõtte järgimine ka juhul, kui on valitud kohaldatav õigus. Eelkõige tuleneb nimetatud määruse artikli 6 punktist a

1 Algkeel: prantsuse.

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT 2012, L 201, lk 107).

3 Vt minu ettepanek kohtuasjas Oberle (C-20/17, EU:C:2018:89, punkt 104).

koostoimes artikli 7 punktiga a, et selle liikmesriigi kohtud, mille õiguse on surnu valinud, on pädevad asja lahendama, kui kohus, kuhu varem pöörduti, on ühe menetlusosalise taotlusel keeldunud asja arutamisest.

4. Need sätted on käesolevas kohtuasjas Euroopa Kohtule esitatud teise eelotsuse küsimuse keskmes, millega eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib sisuliselt teada, kas ja kui jah, siis mil määral on selle liikmesriigi kohtu, kuhu pärimisasjas varem pöörduti, asja arutamisest keeldumine siduv teise liikmesriigi kohtule, kuhu hiljem pöörduti.

5. Vastavalt Euroopa Kohtu taotlusele on käesolevas ettepanekus analüüsitud üksnes seda küsimust.

II. Õiguslik raamistik

6. Määruse nr 650/2012 artikli 6 „Asja arutamisest keeldumine kohaldatava õiguse valiku korral“ punktis a on ette nähtud:

„Kui surnu oli artikli 22 kohaselt valinud oma pärandile kohaldatavaks õiguseks mõne liikmesriigi õiguse, siis kohus, kuhu pöörduti artikli 4 või artikli 10 kohaselt:

a) võib keelduda asja arutamisest, kui ta leiab menetlusosalise taotluse alusel, et arvestades pärimisasja asjaolusid, näiteks poolte alalist elukohta ja vara asukohta, on pärimisasja lahendamiseks sobivamad selle liikmesriigi kohtud, mille õigus valiti […]“.

7. Määruse artikli 7 „Pädevus õiguse valiku korral“ punktis a on ette nähtud:

„Selle liikmesriigi kohtud, mille õiguse oli surnu artikli 22 kohaselt valinud, on pädevad pärimisasja lahendama, kui

a) kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on samas asjas vastavalt artiklile 6 asja arutamisest keeldunud“.

8. Selle määruse artikli 22 „Õiguse valik“ lõikes 1 on ette nähtud, et „[i]sik võib pärimisasjale kui tervikule kohaldatavaks õiguseks valida selle riigi õiguse, mille kodanik ta on valiku tegemise ajal või surma hetkel“.

9. Sama määruse artikli 83 lõikes 4 on sätestatud, et „[k]ui korraldus surma puhuks tehti enne 17. augustit 2015 õiguse kohaselt, mille surnu võinuks valida käesoleva määruse kohaselt, loetakse see valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks“.

III. Faktilised asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimused

10. Pärast oma abikaasa surma 9. märtsil 2017 esitas CR Amtsgericht Dürenile (Düreni esimese astme kohus, Saksamaa) taotluse väljastada Saksa õiguse alusel 1990. aastal koostatud ühise testamendi alusel, mille alusel olid CR ja tema abikaasa nimetanud teineteist vastastikku oma ainupärijaks, riiklik pärimistunnistus ja Euroopa pärimistunnistus. Surnu viimane alaline elukoht oli Hispaanias.

11. Surnu vend RK oli CRi taotluse vastu.

12. Amtsgericht Düren (Düreni esimese astme kohus) rahuldas 20. detsembri 2017. aasta otsusega CRi taotluse.

13. Eelotsusetaotluse esitanud kohus Oberlandesgericht Köln (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis, Saksamaa), kellele RK edasi kaebas, tühistas selle otsuse põhjendusel, et vastavalt surnu surma hetkel määruse nr 650/2012 artikli 4 tähenduses „hariliku viibimiskoha“ kriteeriumile on pädevad üksnes Hispaania kohtud.

14. CR sai 29. aprillil 2019 Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 3 d'Esteponalt (Estepona esimese astme ja eeluurimiskohus nr 3, Hispaania) kohtumääruse, millest nähtub, et see kohus otsustas tema taotlusel „asjas otsuse tegemisest […] keelduda, sest pärimisasja lahendamiseks on sobivamad Saksamaa kohtud, ning selliste faktiliste asjaolude tõttu nagu CRi alaline elukoht ja tõik, et suurem osa pärandvarast asub Saksamaal“.

15. CR esitas 29. augusti 2019. aasta notariaalaktiga uue taotluse pärimistunnistuste väljastamiseks, esitades selle kohtumääruse Amtsgericht Dürenile (Düreni esimese astme kohus). Nimetatud kohus rahuldas 19. veebruari 2020. aasta määrusega CRi taotluse uuesti, leides, et tema rahvusvaheline kohtualluvus on tuvastatud, kuna Hispaania kohus, kuhu CR pöördus, keeldus asja arutamisest määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel.

16. RK vaidles 19. veebruari 2020. aasta kohtumääruse peale esitatud määruskaebuses sellele otsusele uuesti vastu ning kohtuasi tuli lahendamiseks eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

17. Neil asjaoludel otsustas Oberlandesgericht Köln (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis) 28. augusti 2020. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. septembril 2020, menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas selleks, et kohus, kuhu varem pöörduti, oleks asja arutamisest määruse nr 650/2012 artikli 7 punkti a kohaselt keeldunud, on nõutav, et asjaomane kohus on asja arutamisest sõnaselgelt keeldunud, või piisab ka kaudsest keeldumisest, kui seda saab tõlgendada nii, et asjaomane kohus on asja arutamisest keeldunud?

2. Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu varem pöörduti, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas kohtu, kuhu varem pöörduti, otsuse tegemisel olid määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a ja artikli 7 punktis a sätestatud tingimused täidetud? Millises ulatuses on ta seotud selle kohtu otsusega, kuhu varem pöörduti?

   Eelkõige:

   a) Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu varem pöörduti, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas pärandaja on kehtivalt valinud kohaldatava õiguse määruse nr 650/2012 artikli 22 kohaselt?

   b) Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu varem pöörduti, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas menetlusosaline esitas kohtule, kuhu varem pöörduti, taotluse keelduda asja arutamisest määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel?

c) Kas liikmesriigi kohtul, kelle kohtualluvus tuleneb sellest, et teise liikmesriigi kohus, kuhu varem pöörduti, keeldus asja arutamisest, on õigus kontrollida, kas kohus, kuhu varem pöörduti, on õigesti eeldanud, et pärimisasja lahendamiseks on sobivamad selle liikmesriigi kohtud, mille õigus valiti?

3. Kas määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a, mis seavad tingimuseks kohaldatava õiguse valiku „artikli 22 kohaselt“, saab kohaldada ka olukorras, kus pärandaja ei valinud testamendis, mis koostati enne 17. augustit 2015, kohaldatavat õigust selgelt väljendatud tahteavaldusega või vaikimisi, vaid pärandile kohaldatava õiguse saab kindlaks määrata üksnes määruse nr 650/2012 artikli 83 lõike 4 alusel?“

18. Kirjalikud seisukohad esitasid CR, Hispaania ja Itaalia valitsus ning Euroopa Komisjon. Kohtuistungit ei peetud.

IV. Õiguslik analüüs

A. Sissejuhatavad märkused teise küsimuse ja selle eseme kohta

19. Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas juhul, kui liikmesriigi kohus, kuhu pärimisasjas varem pöörduti, keeldub määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel asja arutamisest, võib kohus, kuhu pöördutakse hiljem, selle määruse artikli 7 punkti a alusel kontrollida, kas esimesena nimetatud sättes nimetatud tingimused olid täidetud, kui tehti asja arutamisest keeldumise otsus.

1. Teises eelotsuse küsimuses nimetatud tingimused

20. Teise küsimuse alguses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus üldiselt määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a ja artikli 7 punktis a sätestatud tingimustele. Ta peab selles küsimuses siiski täpsemalt silmas kolme konkreetset tingimust, mis peavad olema täidetud selleks, et kohus, kuhu pöörduti varem, saaks asja arutamisest keelduda selle liikmesriigi kohtute kasuks, mille kodanik pärandaja oli. Täpsemalt puudutab teine küsimus, mis jaguneb kolmeks allküsimuseks, seda, kas viimati nimetatud kohtud võivad kontrollida esiteks seda, kas kohus, kuhu pöörduti varem, leidis õigesti, et selle liikmesriigi õigus on valitud, või seda loetakse valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks, teiseks seda, kas üks menetlusosalistest esitas määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel taotluse kohtule, kuhu pöörduti varem, ja kolmandaks seda, kas kohus, kuhu pöörduti varem, otsustas õigesti, et selle liikmesriigi kohtud on pärimisasja lahendamiseks sobivamad.

21. Kuigi nendele kolmele allküsimusele eelneb sõna „eelkõige“, ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski küsimusi esitanud muude aspektide kohta, mis võivad olla asjakohased selle kohtu seisukohast, kuhu hiljem pöörduti määruse nr 650/2012 artikli 7 punkti a alusel.[4] Nimelt nähtub eelotsusetaotluse põhjendustest, et teises küsimuses piirdub eelotsusetaotluse esitanud kohus ainult tingimustega, mille kohta ta küsib samades allküsimustes.

[4] Eeskätt ei palu eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas selle liikmesriigi kohtud, mille kodanik pärandaja oli, võivad kontrollida, kas kohus, kuhu varem pöörduti, oli määruse nr 650/2012 artiklite 4 või 10 alusel pädev, või kas selle kohtu otsus, kuhu varem pöörduti, kuulub selle määruse kohaldamisalasse, ega selgitada, kas selle määruse artikli 6 punkti a alusel asja arutamisest keeldumisel on mõju tervele surnu pärimisasja menetlusele või ainult nendele menetlustele, mille ese on sama mis menetlusel, mille raames põhikohtuasjas asja arutamisest keelduti. Vaidlust ei ole aga selles, et Hispaania kohus oli sama määruse artikli 4 alusel pädev. Lisaks ei võimalda miski asuda seisukohale, et Hispaania kohtus algatatud menetluse ese erineb oluliselt eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva menetluse esemest.

2. Teise küsimuse esimese allküsimuse ja kolmanda küsimuse vaheline suhe

22. *A priori* näib, et teise küsimuse esimene allküsimus ja kolmas küsimus on omavahel vastuolus.

23. Kuigi teise küsimuse esimeses allküsimuses on viidatud määruse nr 650/2012 artikli 22 alusel õiguse valimisele, nähtub kolmanda küsimuse sõnastusest siiski, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei saanud pärandaja selle sätte alusel valida Saksa õigust ja et selle õiguse kohaldamine tuleneb selle määruse artikli 83 lõikest 4. Selles mõtteliinis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma kolmanda küsimusega kindlaks teha, kas määruse artikli 6 punkt a ja artikli 7 punkt a, mis eeldavad kohaldatava õiguse valikut „artikli 22 kohaselt", on kohaldatavad ka siis, kui pärandaja kodakondsusriigi õiguse kohaldamine tuleneb sama määruse artikli 83 lõikest 4, ja seega juhul, kui see õigus „loetakse […] valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks"[5].

24. CRi märkusest, et esimene allküsimus „jääb" määruse nr 650/2012 artikli 83 lõikest 4 „kõrvale", võib arvata, et CR tõi välja käesoleva ettepaneku punktides 22 ja 23 mainitud vastuolu. CR kinnitab ka, et oma pädevuse kontrollimisel andis Hispaania kohus hinnangu selle määruse artikli 22 kohta. Siiski ei saa välistada, et selle väitega soovib CR tõendada, et selle liikmesriigi kohtud, mille kodakondsus pärandajal oli, ei saanud kontrollida selle riigi õiguse kohaldamist, sõltumata asjaolust, kas see kohaldamine tuleneb nimetatud määruse artiklist 22 (teise küsimuse esimene allküsimus) või artikli 83 lõikest 4 (kolmas küsimus).

25. Lisaks märgib Hispaania valitsus, et selle liikmesriigi kohus, kes keeldus asja arutamast Saksa kohtute kasuks, väitis, et enne määruse nr 650/2012 jõustumist oli surnu oma liikmesriigi õiguse, st Saksa õiguse alusel koostanud testamendi, mis selle määruse artikli 83 lõike 4 kohaselt eeldas automaatselt selle õiguse valimist pärimisele kohaldatavaks õiguseks.

26. Igal juhul, kui asuda teise küsimuse esimese allküsimuse analüüsimisel seisukohale, et selle liikmesriigi kohtud, mille kodanik surnu oli ja kuhu pöörduti määruse nr 650/2012 artikli 7 punkti a alusel, ei saa kontrollida, kas kohus, kuhu pöörduti varem, leidis õigesti, et selle liikmesriigi õigus valiti või loetakse valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks, viiks see selleni, et käesoleva ettepaneku punktides 22 ja 23 mainitud vastuolu oleks väheoluline. Lisaks ei saa asjaolu, et kõnealust õigust ei valitud selle määruse artikli 22 alusel, vaid see loetakse valituks määruse artikli 83 lõike 4 alusel, viia selleni, et selle liikmesriigi kohtud, mille kodakondsus pärandajal oli, on asja arutamisest keeldumise otsuse tõttu kohustatud määrust kohaldama, samas kui pärimine ei kuulu selle määruse ajalisse kohaldamisalasse[6].

[5] Ammendavuse huvides märgin, et määrusest nr 650/2012 tuleneb, et seda kohaldatakse ühest küljest – kui mõned varasematel kuupäevadel kohaldatavad artiklid välja arvata – alates 17. augustist 2015 (artikli 84 teine lõik) ja teisest küljest nende isikute pärimisele, kes on surnud 17. augustil 2015 või pärast seda kuupäeva (artikli 83 lõige 1). Eraldi võetuna jätavad nendes sätetes valitud lahendused, mis puudutavad selle määruse ajalist kohaldamisala, enne 17. augustit 2015 surma puhuks tehtud korraldused tähelepanuta. Selle olukorra vältimiseks kehtestas liidu seadusandja selle määruse artiklit 83 täiendavad üleminekusätted. Määruse artikli 83 lõige 2 näeb nii ette: „Kui surnu oli enne 17. augustit 2015 valinud oma pärandile kohaldatava õiguse, on valik kehtiv, kui see vastab III peatükis sätestatud tingimustele või kui valik on kehtiv rahvusvahelise eraõiguse sätete kohaldamisel, mis kehtisid valiku tegemise ajal riigis, kus oli surnu harilik viibimiskoht, või mis tahes riigis, mille kodakondsus surnul oli". Lisaks sellele näeb määruse nr 650/2012 artikli 83 lõige 4 ette: „Kui korraldus surma puhuks tehti enne 17. augustit 2015 õiguse kohaselt, mille surnu võinuks valida käesoleva määruse kohaselt, loetakse see valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks". Nagu on Euroopa Kohus juba märkinud, on esimese sätte „eesmärk säilitada testaatori tahe ning selleks, et valik oleks kehtiv, peab see vastama selles sättes kehtestatud tingimustele", samas kui teine reguleerib „olukordi, kui surma puhuks tehtud korralduses kohaldatava õiguse valikut ei sisaldu". Vt 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus E. E. (kohtualluvus ja pärimisele kohaldatav õigus) (C-80/19, EU:C:2020:569, punkt 92).

[6] Määruse nr 650/2012 üleminekusätete kohta vt 5. joonealune märkus.

27. Neil asjaoludel tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks esimest allküsimust mõista nii, et selle eesmärk on kindlaks teha, kas selle liikmesriigi kohus, kelle pädevus tuleneb selle kohtu, kuhu varem pöörduti, asja arutamisest keeldumisest, võib kontrollida, kas viimane leidis õigesti, et selle liikmesriigi õigus valiti või loetakse valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks.

28. On küll tõsi, et selliselt ümbersõnastatud esimene allküsimus näib kolmandale küsimusele antava vastuse ette ära otsustavat. Sellest tuleneb nimelt, et määruse nr 650/2012 artikli 6 punkt a ja artikli 7 punkt a võivad olla kohaldatavad, kui selle liikmesriigi õigus, mille kodakondsus pärandajal oli, loetakse valituks selle määruse artikli 83 lõike 4 alusel.

29. Kuid ühelt poolt, nagu väitsid kõik menetlusosalised, on niisuguses olukorras kohaldatavad määruse nr 650/2012 artikli 6 punkt a ja artikli 7 punkt a. Teiselt poolt, juhul kui selle liikmesriigi kohtud, mille kodakondsus surnul oli, ei saa kontrollida, kas kohus, kuhu pöörduti varem, leidis õigesti, et selle liikmesriigi õigus valiti või loetakse valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks (esimene allküsimus), oleks küsimuse, kas see kohus võib teha otsuse määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel, kui selle liikmesriigi õigus, mille kodanik pärandaja oli, loetakse selle määruse artikli 83 lõike 4 alusel valituks, pidanud lahendama mitte selle liikmesriigi kohtud, mille kodanik surnu oli, vaid kohus, kuhu varem pöörduti. Kui tegemist on sellise olukorraga, ei saa selle liikmesriigi kohtud *a fortiori* kõrvale jätta sellist tõlgendust nagu see, mille esitasid kõik menetlusosalised, tuues põhjenduseks, et neid sätteid ei saa koos kohaldada.

30. Tuletan meelde, et vastavalt Euroopa Kohtu taotlusele analüüsitakse käesolevas ettepanekus ainult teist eelotsuse küsimust. Kõigepealt esitan poolte seisukohad eelotsusetaotluse esitanud kohtu nimetatud kolme tingimuse kohta (jaotis B) ning seejärel analüüsin määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a mehhanismi sellele küsimusele vastamiseks (jaotis C).

B. Poolte seisukohad

31. CR ja Itaalia valitsus väidavad, et selle liikmesriigi kohus, mille õiguse pärandaja valis või mille õigus loetakse valituks, ei saa kontrollida, kas teise küsimuse kolmes allküsimuses nimetatud tingimused olid täidetud sel ajal, kui kohus, kuhu pöörduti varem, tegi asja arutamisest keeldumise otsuse.

32. Hispaania valitsus leiab, et määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus, kelle pädevus tuleneb asja arutamisest keeldumisest, ei saa varem tehtud asja arutamisest keeldumise otsust läbi vaadata. Tema arvates peab see kohus siiski kontrollima iseenda pädevust ja järelikult välja selgitama, kas surnu on valinud tema riigisisese õiguse (esimene allküsimus) ning kas kohus, kuhu pöörduti varem, on keeldunud asja arutamisest. Hispaania valitsus ei täpsusta selle peamiselt määruse artiklite 7 ja 15 koostoimes tõlgendamisel põhineva tõlgenduse praktilisi tagajärgi. Ta toob välja, et viimati nimetatud artiklis on ette nähtud, et kui liikmesriigi kohtusse on pöördutud pärimisasjas, mis selle määruse kohaselt ei ole tema pädevuses, keeldub kohus omal algatusel asja arutamisest.

33. Lisaks tugineb Hispaania valitsus kohtuotsustele Overseas Union Insurance jt [7] ja Gasser [8] ning tuletab meelde, et Brüsseli konventsiooni [9] kontekstis on Euroopa Kohus otsustanud, et kohtu pädevus määratakse eelkõige kindlaks otseselt selle konventsiooni sätetega, mis on mõlema kohtu jaoks siduvad ja mille tõlgendamisel ning kohaldamisel on mõlemal samaväärne võim.

34. See valitsus viitab ka määruse nr 650/2012 artikli 3 lõike 1 punktis g sisalduva mõiste „otsus“ [10] määratlusele ning tuletab meelde, et selle määrusega kehtestatud vastastikuse tunnustamise süsteem laieneb üksnes selle määratluse alla kuuluvatele otsustele.

35. Komisjon väidab omakorda, et määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel tehtud asja arutamisest keeldumise otsus peab olema siduv kohtule, kuhu pöördutakse hiljem, arvestades asjaolu, et üks menetlusosaline on taotlenud kohtult asja arutamisest keeldumist (teine allküsimus), ja asjaolu, et on leitud, et selle liikmesriigi kohtud, mille õigus on valitud, on pärimisasja lahendamiseks sobivamad (kolmas allküsimus). Selle tõlgenduse toetuseks viitab komisjon eelkõige kohtuotsusele Gothaer Allgemeine Versicherung jt [11], mida ta peab käesolevale asjale ülekantavaks.

36. Seevastu võib kohus, kuhu pöörduti hiljem, komisjoni sõnul kontrollida määruse nr 650/2012 artikli 22 alusel toimunud kohaldatava õiguse valiku kehtivust (kolmas allküsimus). Nimelt esineb teatav vastuolu üldpõhimõtte, et kohus, kuhu pöörduti hiljem, ei saa kontrollida asja arutamisest keeldumise otsust, ja asjaolu vahel, et kohus, kuhu pöörduti hiljem, on see, kes peab kohaldatava õiguse kindlaks määrama. Kohus, kuhu pöörduti hiljem, peaks seega saama kontrollida, kas kohtu asukohariigi õiguse valimine on kehtiv, mitte seoses rahvusvahelise kohtualluvusega, vaid seoses selle mõjuga kollisiooni valdkonnas. Käesoleval juhul on kohus, kuhu pöörduti varem, nimelt selle kohtualluvuse kohta otsuse teinud, tuginedes enda hinnangule määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a kohta, mis eeldab igal juhul õiguse valimist selle määruse artikli 22 alusel.

C. Määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a ja artikli 7 punktis a ette nähtud mehhanism

37. Nagu on õiguskirjanduses [12] märgitud, lähtub määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a ja artikli 7 punktis a ette nähtud mehhanism *forum non conveniens*'i doktriinist, mis kajastub ka teistes liidu rahvusvahelise eraõiguse sätetes, nagu selle määruse artikkel 12, määruse (EÜ) nr 2201/2003 [13] artikkel 15 ning määruse (EL) nr 1215/2012 [14] artiklid 33 ja 34.

38. Siiski eristavad selle mehhanismi eripärad seda tüüpilistest *forum non conveniens*'i doktriini avaldustest. Seega tuleb teisele eelotsuse küsimusele vastata võimaldavad asjaolud leida peamiselt määrusest nr 650/2012 enesest. Need asjaolud puudutavad esiteks kolmes allküsimuses nimetatud

7 27. juuni 1991. aasta kohtuotsus (C-351/89, EU:C:1991:279, punkt 23).

8 9. detsembri 2003. aasta kohtuotsus (C-116/02, EU:C:2003:657, punkt 48).

9 27. septembri 1968. aasta konventsioon kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1972, L 299, lk 32), muudetud hilisemate konventsioonidega, mis käsitlevad uute liikmesriikide ühinemist selle konventsiooniga (edaspidi „Brüsseli konventsioon“).

10 Määruse nr 650/2012 artikli 3 lõike 1 punkti g tähenduses.

11 15. novembri 2012. aasta kohtuotsus (C-456/11, EU:C:2012:719).

12 Vt Marongiu Buonaiuti, F., „Article 6“, Calvo Caravaca, A-L., Davì, A., ja Mansel, H-P. teoses *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, lk 165.

13 Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT 2003, L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243).

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2012, L 351, lk 1).

nende tingimuste laadi, mis peavad olema täidetud selle määruse artikli 6 punkti a alusel tehtud asja arutamisest keeldumise otsuse puhul, teiseks selle otsuse kvalifitseerimist otsuseks, mis kuulub nimetatud määrusega kehtestatud tunnustamismehhanismi alla, ning kolmandaks selle otsuse mõju pädevuse jagunemisele liikmesriikide vahel.

1. Kolmes allküsimuses nimetatud tingimuste laad

39. Määruse nr 650/2012 artikli 6 punkt a puudutab võimalust asja arutamisest keelduda. Isegi kui on täidetud tingimus, et on valitud selle liikmesriigi õigus, mille kodakondsus pärandajal oli (esimene allküsimus), ja tingimus, et üks menetlusosaline on taotlenud asja arutamisest keeldumist (teine allküsimus), ei ole kohus, kuhu varem pöörduti, sugugi mitte kohustatud asja arutamisest keelduma selle liikmesriigi kohtute kasuks: ta *võib* seda teha, *kui ta leiab*, et need kohtud on pärimisasja lahendamiseks sobivamad. Asjaolu, et määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel asja arutamisest keeldumise otsuse tegemise (või tegemata jätmise) vajalikkus on kohtu hinnata, on tõsine märk sellest, et teise liikmesriigi kohtud ei peaks seda otsust läbi vaatama, vähemalt mitte osas, milles see otsus puudutab seisukohta, et selle liikmesriigi kohtud on pärimisasja lahendamiseks sobivamad (kolmas allküsimus).

40. Lisaks peab määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a kohane taotlus asja arutamisest keelduda (teine allküsimus) olema koostatud ja esitatud kohtule, kuhu varem pöörduti, vastavalt *lex fori* korrale. Nimetatud kohus saab seega hõlpsasti kontrollida ka seda, kas sellise nõude esitas talle üks menetlusosalistest ja kas see toob kaasa tagajärjed, mis võimaldavad tal asja arutamisest keelduda.

41. Tunnistades, et teise küsimuse teises ja kolmandas allküsimuses nimetatud tingimusi ei pea kontrollima kohus, kuhu varem pöörduti, leiab Hispaania valitsus, et määruse nr 650/2012 artiklite 7 ja 15 koostoimes tõlgendamisest tuleneb, et selle liikmesriigi kohus, mille kodakondsus pärandajal oli, peab kontrollima oma pädevust ja järelikult välja selgitama, kas pärandaja oli valinud tema riigisisese õiguse ning kas kohus, kuhu varem pöörduti, on asja arutamisest keeldunud (esimene allküsimus). See argument näib põhinevat nende sätete tõlgendusel, mille kohaselt peab asjaolusid, mida kajastatakse esimesena nimetatud sätte sõnastuses, kontrollima selle liikmesriigi kohus, mille kodakondsus pärandajal oli[15].

42. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma teise küsimusega Euroopa Kohtul tõlgendada määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a, on tingimused, millele see kohus oma kolmes allküsimuses viitab, sätestatud esimesena nimetatud sättes. Need tingimused reguleerivad selle määruse artiklites 4 ja 10 nimetatud kohtute pädevust või täpsemalt määravad kindlaks, kas need kohtud võivad keelduda sellise asja arutamisest, mille nad on kohustatud läbi vaatama, välja arvatud määruses sõnaselgelt ette nähtud juhtudel.

43. Seevastu on tingimusi, millele see kohus oma kolmes allküsimuses viitab, nimetatud üksnes kaudselt määruse nr 650/2012 artikli 7 punktis a, kuna see on kohaldatav tingimusel, et „kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on samas asjas vastavalt artiklile 6 asja arutamisest keeldunud“. Selle määruse artikli 7 esimeses lõigus on tõepoolest viidatud „selle liikmesriigi kohtu[tele], mille

[15] Asjaolusid, mis on seotud küsimusega, kas surnu valis oma riigisisese õiguse ja kas kohus, kuhu varem pöörduti tema alalise elukoha alusel, on asja arutamisest keeldunud, näib olevat kajastatud määruse nr 650/2012 artikli 7 sõnastuses, mille kohaselt puudutab see säte „[s]elle liikmesriigi kohtu[i]d, mille õiguse oli surnu artikli 22 kohaselt valinud“ ja mis on pädevad tingimusel, et „kohus, kuhu eelnevalt pöörduti, on samas asjas vastavalt artiklile 6 asja arutamisest keeldunud“.

õiguse oli surnu artikli 22 kohaselt valinud“. Kuid selle liikmesriigi õiguse valiku tingimus on sätestatud juba sama määruse artiklis 6[16]. Viide artiklile 7 teenib omakorda ainult eesmärki viidata selles sättes nimetatud kohtutele.

44. Seega peab nende kohtute poolt määruse nr 650/2012 artikli 15 alusel teostatav kontroll puudutama seda, kas on tehtud selle määruse artikli 6 punkti a alusel asja arutamisest keeldumise otsus. Seevastu peab eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt teise küsimuse kolmes allküsimuses nimetatud tingimuste täidetust kontrollima pädev kohus selle määruse artikli 4 või 10 alusel. Seda tehes kontrollib see kohus tegelikult oma pädevuse tingimusi. Nagu nähtub kohtuotsustest Overseas Union Insurance jt[17] ning Gasser[18], millele Hispaania valitsus viitab, ei ole kohus, kuhu pöörduti hiljem, mitte mingil juhul sobivam kui kohus, kuhu pöörduti varem, et otsustada viimase kohtu pädevuse üle.

45. Seda kaalutlust ei sea kahtluse alla komisjoni argument, milles ta näib viitavat selle liikmesriigi õiguse valiku tingimuse kahesele olemusele, mille kodakondsus pärandajal oli. See argument näib põhinevat tõlgendusel, et kohus, kuhu pöörduti varem, analüüsib pärimisele kohaldatava õiguse valikut üksnes kohtualluvuse eeskirjade seisukohast, mistõttu tuleb kohtul, kuhu hiljem pöördutakse, seda valikut kollisiooninormide seisukohast analüüsida.

46. Miski ei võimalda aga asuda seisukohale, et määrus nr 650/2012 teeb vahet kohtualluvuse eeskirjade kohaldamise seisukohast kehtivalt kohaldatava õiguse valimisel ja kollisiooninormide seisukohast kehtivalt valimisel. Tegemist on alati selle määruse samade sätete alusel tehtud (või tehtuks loetava) valikuga ning, nagu õigusteoorias täheldatud, ei vaata kohtu poolt, kuhu pöörduti varem, tuvastatud kehtivat õiguse valikut, uuesti läbi selle liikmesriigi kohtud, kelle õigus valiti ja kuhu sama määruse artikli 7 punkti a alusel pöörduti[19]. Lisaks võimaldab asja arutamisest keeldumine nende kohtute kasuks säilitada kohtu ja õiguse kokkulangevuse.

2. Asja arutamisest keeldumise otsus kui tunnustamismehhanismi alla kuuluv otsus

47. Nagu märgib komisjon, tuleneb kohtuotsusest Gothaer Allgemeine Versicherung jt[20], et mis puutub Brüsseli konventsiooni asendanud määrusesse (EÜ) nr 44/2001[21], siis otsus, millega liikmesriigi kohus keeldub kohtualluvuse kokkuleppe alusel asja arutamisest, on otsus, mis kuulub selle määrusega kehtestatud tunnustamismehhanismi alla ja on selle kokkuleppe kehtivuse kohta tehtud järeldust puudutavas osas teiste liikmesriikide kohtutele siduv.

48. Kuna Brüsseli konventsiooni sätted, millele Euroopa Kohus kohtuotsuses Gothaer Allgemeine Versicherung jt sellele lahendusele jõudmiseks viitas, ei erine oluliselt määruse nr 650/2012 sätetest, leian, et kohtuotsusest Gothaer Allgemeine Versicherung jt[22] tulenevad juhised on sellele määrusele ülekantavad.

16 „Kui surnu oli artikli 22 kohaselt valinud oma pärandile kohaldatavaks õiguseks mõne liikmesriigi õiguse […]“.

17 27. juuni 1991. aasta kohtuotsus (C-351/89, EU:C:1991:279, punkt 23).

18 9. detsembri 2003. aasta kohtuotsus (C-116/02, EU:C:2003:657, punkt 48).

19 Vt Bonomi, A., „Article 6“, Bonomi, A., ja Wautelet, P. teoses *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement (UE) n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Bruylant, Brüssel, 2016, lk 219. Vt selle kohta ka Marongiu Buonaiuti, F., „Article 7“, Calvo Caravaca, A-L., Davì, A., ja Mansel, H-P. teoses *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, lk 174.

20 15. novembri 2012. aasta kohtuotsus (C-456/11, EU:C:2012:719).

21 Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42).

22 15. novembri 2012. aasta kohtuotsus (C-456/11, EU:C:2012:719).

49. Järelikult on asja arutamisest keeldumise otsus *mutatis mutandis* teiste liikmesriikide kohtutele siduv seisukoha osas, et määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a sätestatud tingimused olid selle otsuse tegemise ajal täidetud, kui see kohus on nende tingimuste täitmist kontrollinud [23].

50. Määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a sätestatud tingimused kujutavad endast nimelt kohtualluvuse tingimusi selle termini laias tähenduses, mis määravad täpsemalt kindlaks, kas kohus, kuhu pöörduti varem, võib asja arutamisest keelduda [24]. Pealegi kuulub asja arutamisest keeldumise otsus määrusega nr 650/2012 kehtestatud tunnustamismehhanismi alla. Lisaks võimaldab liikmesriikide õigusemõistmise vastastikuse usalduse põhimõtte järgimine, mis on selle määruse otsuste tunnustamist ja täitmist käsitlevate sätete kohaldamise alus [25], jätta nimetatud otsuse tunnustamata üksnes selles määruses ette nähtud juhtudel. Seda loogikat järgides ei saa nimetatud määruse artikli 41 kohaselt liikmesriigis tehtud asja arutamisest keeldumise otsust sisuliselt läbi vaadata. Sisulise läbivaatamise keeld laieneb tavaliselt ka sellele, kuidas kohus on rakendanud kohtualluvuse ühtlustatud eeskirju [26]. Lisaks ei võimalda sama määruse artikkel 40, milles on sätestatud tunnustamata jätmise alused, teise liikmesriigi kohtul jätta asja arutamisest keeldumise otsust tunnustamata ainuüksi põhjusel, et ta leiab, et selles otsuses on liidu õigust valesti kohaldatud [27].

51. Seda lahendust seletab pealegi asjaolu, et määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel tehtud asja arutamisest keeldumise otsuse võib läbi vaadata selle kohtu liikmesriigi õiguskorras, kuhu pöörduti varem. See läbivaatamine võib puudutada ka teise küsimuse kolmes allküsimuses nimetatud tingimuste kontrollimist. Lisaks võivad selle õiguskorra kohtud selleks, et tagada selle määruse sätete ühetaoline tõlgendamine liidus, kasutada ELTL artikliga 267 ette nähtud eelotsusetaotluste mehhanismi.

52. Seega, järgides liikmesriikide õigusemõistmise vastast vastastikuse usalduse põhimõtet, ei saa teise liikmesriigi kohus, kuhu on määruse nr 650/2012 artikli 7 punkti a alusel hiljem pöördutud, asendada kohtuid, kes tagavad kohtulahendite läbivaatamise selle kohtu liikmesriigi õiguskorras, kuhu pöörduti varem. Eeltoodust tuleneb, et kohus, kuhu pöörduti hiljem, ei saa kontrollida teise küsimuse kolmes allküsimuses nimetatud tingimusi, kui kohus, kuhu pöörduti varem, on neid kontrollinud.

3. Määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel asja arutamisest keeldumise mõju

53. Määruse nr 650/2012 artikli 22 lõike 1 kohaselt võib isik võib pärimisasjale kui tervikule kohaldatavaks õiguseks valida selle riigi õiguse, mille kodanik ta on. Selle määruse artikli 83 lõige 4 näeb ette, et see õigus loetakse valituks pärimisele kohaldatavaks õiguseks. Kohus, kuhu varem pöörduti selle määruse artikli 4 või artikli 10 alusel, saab aga asja arutamisest keelduda

[23] Nimelt otsustas Euroopa Kohus 15. novembri 2012. aasta kohtuotsuses Gothaer Allgemeine Versicherung jt (C-456/11, EU:C:2012:719, punkt 41), et otsus, millega liikmesriigi kohus keeldus kohtualluvuse kokkuleppe alusel asja arutamast põhjusel, et see kokkulepe on kehtiv, on teiste liikmesriikide kohtute jaoks siduv nii osas, mis puudutab selle kohtu asja arutamisest keeldumise otsust, mis sisaldub selle otsuse resolutsioonis, kui ka osas, mis puudutab selle kokkuleppe kehtivuse kohta tehtud järeldust, mis sisaldub selle otsuse põhjendustes, mis on selle resolutsiooni toetamiseks vajalikud. Ma järeldan sellest, et kohus, kuhu on pöördutud esimesena, peab oma otsuse resolutsioonis või põhjendustes märkima, et teise eelotsuse küsimuse kolmes allküsimuses nimetatud tingimuste täidetust kontrolliti asja arutamisest keeldumise otsuse tegemisel, selleks et kohus, kuhu on pöördutud hiljem, saaks selle resolutsiooni ja/või nende põhjenduste alusel kindlaks teha, et on olemas määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel tehtud asja arutamisest keeldumise otsus, mis on sellele kohtule nende kolme tingimuse osas siduv, ilma et ta saaks selle kohtu, kuhu pöörduti varem, kontrolli põhjendatust kahtluse alla seada.

[24] Vt käesoleva ettepaneku punkt 42.

[25] 23. mai 2019. aasta kohtuotsus WB (C-658/17, EU:C:2019:444, punkt 52).

[26] Vt analoogia alusel 15. novembri 2012. aasta kohtuotsus Gothaer Allgemeine Versicherung jt (C-456/11, EU:C:2012:719, punkt 37).

[27] Vt analoogia alusel ka 11. mai 2000. aasta kohtuotsus Renault (C-38/98, EU:C:2000:225, punkt 33).

üksnes selle *liikmesriigi* kohtute kasuks, mille kodanik pärandaja oli. Kui pärimisele kohaldatavaks õiguseks on valitud (või loetakse valituks) kolmanda riigi õigus, ei või kohus, kuhu varem pöörduti, asja arutamisest keelduda selle kolmanda riigi kohtute kasuks.

54. Õiguskirjanduses on välja toodud mitu põhjust, mis võivad seda lahendust selgitada, leides samas, et ükski neist ei ole täiesti veenev[28]. Asja arutamisest keeldumise mõju, mis toob kaasa selle, et isiku kodakondsusjärgse liikmesriigi kohtud muutuvad automaatselt pädevaks, võib olla veel üks põhjus. Kolmanda riigi kohtuid, kes määrust nr 650/2012 ei kohalda, ei saa nimelt selle määruse artikli 7 punkti a alusel sundida arutama asja, mille arutamisest liikmesriigi kohus on keeldunud. Lisaks ei hõlma neid kohtuid määruse aluseks olev liikmesriikide vaheline vastastikune usaldus.

55. Seadusandja tahet rõhutada asja arutamisest keeldumisega kaasnevat mõju kinnitab määruse nr 650/2012 ettevalmistavate materjalide analüüs.

56. Nimelt nägi määruse ettepanek[29] artikli 5 lõikes 1 ette, et „[k]ui surnu oli […] valinud oma pärandi suhtes kohaldatavaks õiguseks teatava liikmesriigi õiguse, võib kohus, kuhu on pöördutud artikli 4 kohaselt, menetluse peatada ning soovitada pooltel esitada taotluse asja lahendamiseks surnu valitud liikmesriigi kohtus, kui üks pooltest seda soovib ning kui menetluse alustanud kohus leiab, et kõnealuse liikmesriigi kohtul on paremad võimalused pärimisasja lahendamiseks“. Samas artiklis oli ette nähtud, et kohus, kuhu pöörduti esimesena, jätkab asja arutamist ühelt poolt juhul, kui selle liikmesriigi kohtusse, mille õigus valiti, ei pöörduta esimese kohtu määratud tähtaja jooksul[30], ja teiselt poolt, kui selle liikmesriigi kohtud, mille õigus valiti, ei ole tunnistanud ennast pädevaks kuni kaheksa nädala jooksul alates nende poole pöördumisest[31].

57. Seega ei toimunud pädevuse üleminek selle liikmesriigi kohtutele, mille õiguse pärandaja valis, mitte automaatselt[32], vaid juhul, kui need kohtud olid pärimisasjas nende poole pöördumise tulemusel sellega nõustunud. Nagu on õiguskirjanduses märgitud, kajastas see lahendus määruse nr 2201/2003 artiklis 15 sätestatud lahendust, neid üksteisest lahutavaid erinevusi[33] maha vaikimata.

58. Pärast parlamendi esimesel lugemisel antud arvamust[34] saavutati määruse ettepaneku artiklis 5 valitud lahenduse lõplik sõnastus, mis sisaldub määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a ja artikli 7 punktis a. Tehtud muudatus kinnitab liidu seadusandja tahet mitte valida lahendust, mis võimaldab selle liikmesriigi kohtutel, kelle õigus on valitud, asja arutamisest keelduda.

59. Selles olukorras võib seisukoht, et selle liikmesriigi kohtud, mille õigus valiti või mille õigus loetakse valituks pärimisele kohaldatavaks õiguseks, võivad kontrollida, kas määruse nr 650/2012 artikli 6 punktis a sätestatud tingimused olid täidetud, kui tehti asja arutamisest keeldumise otsus,

28 Vt Bonomi, A., *op. cit.*, lk 214.

29 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste ja ametlike dokumentide tunnustamist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (KOM(2009) 154 (lõplik)) (edaspidi „määruse ettepanek“).

30 Määruse ettepaneku artikli 5 lõige 2.

31 Määruse ettepaneku artikli 5 lõige 3.

32 Seda kinnitas muuseas ka komisjon, märkides, et „[a]sja üleandmine selle arutamiseks paremaid võimalusi omavale kohtule ei tohiks olla automaatne juhul, kui surnu on valinud kohaldatavaks õiguseks mõne muu liikmesriigi õiguse“. Vt selle määruse ettepanek, lk 5.

33 Vt Lein, E., „A Further Step Towards a European Code of Private International Law: The Commission Proposal for a Regulation on Succession“, *Yearbook of Private International Law*, 2009, XI kd, lk 119 ja 120.

34 Euroopa Parlamendi seisukoht, mis võeti vastu esimesel lugemisel 13. märtsil 2012, EP-PE_TC1-COD(2009) 157.

praktikas tähendada seda, et tunnustatakse nende kohtute võimalust keelduda sellisest asja arutamisest keeldumise otsusest tulenevast asja arutamise ülesandest, ning nõrgendaks seega selle määruse artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a mehhanismi.

60. Kuna kohus, kes keeldus määruse nr 650/2012 artikli 6 punkti a alusel asja arutamast, ei muutu automaatselt uuesti pädevaks, võib see viia õigusemõistmisest keeldumiseni.[35] Tõlgendus, mille kohaselt ei saa pärandaja kodakondsusjärgse liikmesriigi kohtud kontrollida, kas kolmes allküsimuses nimetatud tingimused olid kõik täidetud, võimaldab seega vältida negatiivse kohtualluvuse konflikti ohtu, mis võib tekkida juhul, kui kohus, kuhu pöörduti varem, keeldub asja arutamisest ja kui selle liikmesriigi kohus, mille kodanik pärandaja oli, leiab, et sama määruse artikli 6 punktis a sätestatud tingimused ei ole täidetud.

61. Arvestades esiteks kolmes allküsimuses nimetatud nende tingimuste laadi, mis määravad kindlaks, kas kohus, kuhu varem pöörduti, võib keelduda asja arutamisest, milleks ta on põhimõtteliselt kohustatud[36], teiseks asja arutamisest keeldumise otsuse kvalifitseerimist määrusega nr 650/2012 ette nähtud tunnustamismehhanismi alla kuuluvaks otsuseks[37] ning kolmandaks soovi tagada, et sellel otsusel on liidu seadusandja poolt ette nähtud mõju[38], teen ettepaneku vastata teisele eelotsuse küsimusele, et selle määruse artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus, kelle pädevus tuleneb selle kohtu, kuhu varem pöörduti, asja arutamisest keeldumisest, ei ole pädev kontrollima esiteks seda, kas kohus, kuhu varem pöörduti, leidis õigesti, et selle liikmesriigi õigus valiti või seda loetakse valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks; teiseks seda, kas üks menetlusosalistest esitas selle määruse artikli 6 punkti a alusel taotluse kohtule, kuhu pöörduti varem, ja kolmandaks seda, kas kohus, kuhu pöörduti varem, otsustas õigesti, et selle liikmesriigi kohtud on sobivamad pärimisasja lahendamiseks, kui kohus, kuhu pöörduti varem, on nende kolme tingimuse täidetust kontrollinud.

V. Ettepanek

62. Eelnevate kaalutluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Oberlandesgericht Kölni (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis, Saksamaa) teisele eelotsuse küsimusele järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, artikli 6 punkti a ja artikli 7 punkti a tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus, kelle pädevus tuleneb selle kohtu, kuhu varem pöörduti, asja arutamisest keeldumisest, ei ole pädev kontrollima esiteks seda, kas kohus, kuhu varem pöörduti, leidis õigesti, et selle liikmesriigi õigus valiti või seda loetakse valituks pärandile kohaldatavaks õiguseks; teiseks seda, kas üks menetlusosalistest esitas selle määruse artikli 6 punkti a alusel taotluse kohtule, kuhu pöörduti varem, ja kolmandaks seda, kas kohus, kuhu pöörduti varem, otsustas õigesti, et selle liikmesriigi kohtud on sobivamad pärimisasja lahendamiseks, kui kohus, kuhu pöörduti varem, on nende kolme tingimuse täidetust kontrollinud.

[35] Teatud juhtudel saaks sellist olukorda teoreetiliselt küll vältida määruse nr 650/2012 artikli 11 kohaldamisega, mis näeb ette *forum necessitatis*'e. Kuid see säte näeb siiski ette tingimused, mis võivad välistada selle sätte kohaldamise juhul, kui kahe liikmesriigi kohtud on juba leidnud, et neil puudub pädevus pärimisasja menetleda.

[36] Vt käesoleva ettepaneku punktid 42–44.

[37] Vt käesoleva ettepaneku punkt 52.

[38] Vt käesoleva ettepaneku punkt 54.